

Návrh konečné varianty opatření na snížení povodňových rizik v povodí horního toku řeky Opavy

1. Úvod

Usnesení vlády ČR č. 220 ze dne 12.3.2007 uložilo Ministerstvu zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí připravit pro výběr konečné varianty opatření na snížení ohrožení povodněmi sídel v povodí horní Opavy (Krnova, Opavy a dalších obcí), dopracovat na srovnatelnou úroveň variantu menší nádrže Nové Heřminovy na řece Opavě v kombinaci s dalšími nezbytnými opatřeními tak, aby bylo možné posuzované varianty srovnatelně posoudit. Základním zadáním návrhu menší nádrže bylo zachovat většinu zástavby obce Nové Heřminovy a nalézt doplňková opatření, která by nahradila retenční objem, o který se zmenší původní varianta vodní nádrže, která postihuje téměř celou obec Nové Heřminovy.

Následně měly zmíněné resorty podle tohoto usnesení za úkol připravit porovnání návrhů zvýšení ochrany před povodněmi, a to: 1) variantou větší nádrže Nové Heřminovy v kombinaci s dalšími opatřeními, 2) variantou menší nádrže Nové Heřminovy v kombinaci s dalšími opatřeními s 3) tzv. nulovou variantou.

Předkládaný materiál tedy shrnuje informace o zájmovém území, o současném stavu ochrany před povodněmi a s využitím zpracované studie o menší nádrži Nové Heřminovy a s využitím všech dalších doposud připravených relevantních materiálů (viz Příloha F) přináší hodnocení tří uvedených variant ochrany před povodněmi v území horního toku řeky Opavy včetně doporučení výběru varianty konečné. V materiálu je také navržen další postup přípravy vybraného opatření s důrazem na rychlé zahájení a majetkoprávní aspekty.

2. Zájmové území

2.1. Informace o území

Povodí horního toku řeky Opavy se rozkládá v Moravskoslezském kraji, západně od Ostravy podél státní hranice s Polskem. Povodí Opavy od jejího pramene po soutok s Moravicí představuje plochu 946 km². Páteřním tokem je řeka Opava, nejvýznamnějším přítokem je řeka Opavice. Největšími městy tohoto povodí jsou Opava (počet obyvatel 61 tisíc) a Krnov (počet obyvatel 25 tisíc).

Povodí horní Opavy je z hlediska výskytu povodní značně exponované. Zejména část, která se nachází v Hrubém Jeseníku, kde jsou zaznamenávány jedny z nejvyšších srážkových úhrnů v ČR a sklonitost terénu zrychluje jejich odtok. Horní část povodí má vysoký podíl zalesnění (v povodí Opavy nad Krnovem je to téměř 77 % a v povodí Opavice nad Krnovem přes 72 %).

2.2. Vývoj koncepce ochrany před povodněmi

Území bylo těžce zasaženo katastrofální povodní v roce 1997. Povodeň 1997 byla takové velikosti, že v rozhodující části zájmového území byly kapacity koryt výrazně překročeny a byly zaznamenány nejen obrovské materiální škody, ale i ztráty na životech. Živelná pohroma v roce 1997 zde znamenala přelom v chápání naléhavosti ochrany před povodněmi. Bezprostředně po katastrofálních povodních v roce 1997 se objevily požadavky, aby se provedla opatření, kterými by se nejen odčinily následky, ale také se snížila rizika ztrát v budoucnosti.

Následně byla odbornou i laickou veřejností zvažována a široce diskutována řada variant. V hledání východisek se angažovala ministerstva, správce povodí a vodního toku – Povodí Odry s.p., Moravskoslezský kraj, obce i nevládní organizace. Pozitivní posun byl ze strany odborníků spatřován v zásadě, že do budoucna není možné pouze zvyšovat kapacity koryt a zrychlovat odtok vody z území, ale je třeba se pokusit odtok vody zpomalit a rozložit do delšího času. Současně byla zdůrazňována snaha o komplexní řešení integrující preventivní protipovodňová opatření s opatřeními pro zlepšení vodohospodářských poměrů v ploše povodí, úpravami k omezení eroze, revitalizačními aktivitami, přičemž velká váha byla přikládána environmentálním aspektům zvažovaných záměrů.

Postupně byla zpracována řada studií, posudků a koncepčních materiálů. Seznam nejdůležitějších podkladů v rámci řešení ochrany obcí před povodněmi v povodí horní Opavy je součástí tohoto materiálu (viz Příloha F). **Na základě těchto materiálů se stalo nesporným faktem, že pro zvýšení ochrany před povodněmi sídel v tomto povodí nelze nalézt řešení, které by se dokázalo vyhnout obytné a další zástavbě a významnému zásahu do vlastnických práv. Zároveň bude vždy opatřením nákladným s výrazným zásahem do životního prostředí. Řešení tedy bude nutné hledat v rámci širšího konsensu samosprávných a státních institucí a dalších dotčených subjektů.**

Diskuse o ochraně před povodněmi u konkrétního sídla vždy začíná otázkou, do jaké míry je požadovaná úroveň ochrany přiměřená. Z hlediska koncepce širšího území to znamená definovat určitý standard ochrany a o jeho naplnění programově usilovat. Povodí Odry s.p. zpracovalo podle požadavku Moravskoslezského kraje *Koncepční rozvojový dokument pro plánování v oblasti vod na území Moravskoslezského kraje v přechodném období do roku 2010*, který v části – D) *Oblast ochrany před povodněmi* takový standard navrhuje na základě platných norem. Doporučená míra ochrany pro jednotlivá sídla, vyplývající z tohoto standardu, byla krajem schválena, vyhodnocena jako odpovídající a s využitím řady provedených expertiz je považována za cílový stav (dále viz část 2.3 a příslušné přílohy).

Plán hlavních povodí České republiky stanovil ve své závazné části povodí řeky Opavy jako prioritní oblast v ochraně před povodněmi a uložil předložení návrhu konkrétních *Protipovodňových opatření k ochraně obcí na horní Opavě*. Předpokládá se, že rozhodovací proces bude vycházet z postupu uvedeného v usnesení vlády ČR č. 220/2007. Z dosud zpracovaných podkladů vyplývá, že konečná varianta bude vybrána ze tří alternativ řešení:

- I. Nulová varianta,
- II. Menší nádrž Nové Heřminovy v kombinaci s dalšími opatřeními,
- III. Větší nádrž Nové Heřminovy v kombinaci s dalšími opatřeními.

(pozn.: u každé z výše uvedených variant se počítá s realizací tzv. přírodě blízkých opatření, tj. změna kultury v krajině, agrotechnická opatření, výstavba drobných sedimentačních nádrží apod.).

2.3. Současná a cílová úroveň ochrany před povodněmi

Současná úroveň ochrany před povodněmi jednotlivých sídel na horní Opavě a cílový stav je následující:

Vodní tok	Sídlo	Stávající úroveň ochrany	Cílová úroveň ochrany
Opava	Nové Heřminovy	Q ₂₀	Q ₁₀₀
	Zátor - Loučky	Q ₅	Q ₁₀₀
	Brantice	Q ₅ - Q ₂₀	Q ₁₀₀
	Krnov - Kostelec	Q ₁₀	Q ₁₀₀
	Krnov	Q ₂₀	Q ₁₀₀
	Brumovice - Skrochovice	Q ₁₀	Q ₁₀₀
	Holasovice	Q ₁₀	Q ₁₀₀
	Držkovice	Q ₂	postupné přemístění
	Vávrovice	Q ₅	Q ₁₀₀
	Opava	Q ₁₀₀ (bez převýšení)	Q ₁₀₀

Současnou úroveň ochrany před povodněmi znázorňuje i grafická Příloha A. Zatímco podél Opavice a v dalších sídlech na hlavních tocích bylo lokálními či soustavnými úpravami po povodni 1997 postupně dosaženo standardní míry ochrany v souladu s koncepcí Moravskoslezského kraje (označeno modře), podél řeky Opavy leží řada sídel, jejichž míra ochrany před povodněmi je hodnocena jako nedostatečná. Mezi obce, které budou tímto rozhodnutím ovlivněny nejvíce patří: Nové Heřminovy, Zátor, Brantice, Krnov se svými místními částmi nad i pod soutokem řeky Opavy s Opavicí, Brumovice, Holasovice, místní části Opavy - Držkovice, Vávrovice a samotné město Opava (v příloze označeny červenou barvou). **Ohroženo povodněmi je cca 6 000 obyvatel, z toho téměř 2 000 obyvatel se nachází v oblasti vysoké míry rizika při povodních, kdy jsou ohrožováni přímo na životě. Podle závěrů grantového projektu GAČR 103/05/2391 vyplývá, že by mělo „statisticky“ z důvodu výskytu povodní dojít za sto let u 200 obyvatel ke ztrátě života. Potenciální průměrné povodňové škody zde byly vyčísleny na 4,2 – 5,4 mld. Kč za 100 let (cenová úroveň r. 2007).**

V současnosti jsou zejména v rámci programu *Prevence před povodněmi II* připravovány dílčí preventivní protipovodňová opatření na řece Opavě pod Krnovem, a to v lokalitách: Petrův rybník, Vávrovice a město Opava nad mostem železniční trati ČD na Hlučín. Předpokládá se, že příprava těchto akcí bude úspěšně dokončena a do roku 2012 dojde k jejich realizaci.

V období od roku 1997 došlo postupně k vymezení a stanovení záplavových území, včetně jejich aktivních zón a tyto údaje jsou zapracovány do příslušných územních plánů.

Pro podporu hlášené služby a systému varování je využívána existující síť stanic pro měření srážek a průtoků v tocích. Území je pokryto předpovědním srážkoodtokovým modelem HYDROG, nicméně v dotčeném povodí nejsou žádné významné možnosti zachytit průtoky za povodní akumulací ve vodních nádržích.

3. Činnost meziresortní pracovní skupiny a pořízení studií

V říjnu 2006 byla ustanovena, na základě dohody paní ministryně zemědělství (MVDr. Vicenové) s panem ministrem životního prostředí (Ing. Kalašem) o vzájemné spolupráci, meziresortní pracovní skupina, která měla za cíl posoudit stávající úroveň odborných podkladů a doporučit optimální variantu k realizaci. Z tohoto důvodu byl meziresortní pracovní skupinou zadán společný expertní posudek k problematice ochrany před povodněmi v povodí horní Opavy u renomovaných vysokých škol (ČVUT Praha, VUT Brno, 2006). Na základě tohoto posudku bylo konstatováno, že bude nutné zajistit dopracování varianty malé nádrže Nové Heřminovy v kombinaci s dalšími opatřeními, a to na úroveň srovnatelnou s dalšími dvěma navrhovanými variantami. Na základě těchto závěrů bylo následně vládou přijato usnesení č. 220 ze dne 12. března 2007. Následně meziresortní pracovní skupina zajistila výběr zhotovitelů, kteří ve vzájemné shodě zpracovali studie pro část MŽP a MZe. Tyto studie byly dokončeny v prosinci 2007 (*Návrh strukturálního řešení protierozních a protipovodňových opatření v povodí horní Opavy, část MŽP, 2007; Studie menší nádrže Nové Heřminovy v kombinaci s dalšími opatřeními v povodí horního toku řeky Opavy, část MZe, 2007*). Na základě výše uvedených studií je tak v současné době předkládán materiál, který umožňuje vzájemné porovnání jednotlivých variant a doporučuje konečné řešení problematiky ochrany před povodněmi v povodí horní Opavy. **Úroveň odhadu finančních nákladů u jednotlivých variant odpovídá vstupní - studijní fázi řešení. Finanční prostředky budou upřesňovány v rámci navazujících podrobnějších projektových činností, v návaznosti na projednávání s dotčenými subjekty a orgány státní správy, vývoj cen stavebních prací a podobně.** Činnost meziresortní pracovní skupiny tak byla oficiálně ukončena v lednu t.r.

4. Možnosti ochrany před povodněmi

V této kapitole jsou popsány výše uvedené tři základní varianty ochrany před povodněmi na horní Opavě. S ohledem na různou míru zbytkového povodňového rizika po realizaci opatření jednotlivých variant a s ohledem na předpokládanou délku přípravy (cca 7 let) a realizace staveb (cca 4 roky), tedy období, ve kterém zůstane zachována současná nízká míra ochrany před povodněmi, je navrhováno u každé z variant pokud možno rychlé vybavení složek integrovaného záchranného systému prostředky pro povodňové, záchranné a zabezpečovací práce a také prostředky pro správce povodí na zlepšení systému povodňového monitoringu.

Dále je u každé z variant jako doprovodné preventivní opatření navrhován soubor přírodě blízkých opatření v ploše povodí.

4.1 Nulová varianta

Nulová varianta znamená uvědomělé přijetí situace vycházející ze současného stavu. Její obsah ukazuje rovněž grafická Příloha B. Nulová varianta však není rezignací na jakákoliv opatření.

Za hlavní opatření této varianty je nutno považovat nadstandardní vybavení pro zabezpečovací, záchranné a evakuační práce složek integrovaného záchranného systému. Jednalo by se především o dovybavení těchto složek potřebnou technikou (kontejnery s pryžotextilními vaky, výkonná kontejnerová čerpadla, čluny pro evakuaci obyvatel včetně rekonstrukcí některých objektů pro záchranné složky apod.).

Dále je v této variantě navrhován soubor přírodě blízkých opatření, který vychází ze studie *Návrh strukturálního řešení protierozních a protipovodňových opatření v povodí*

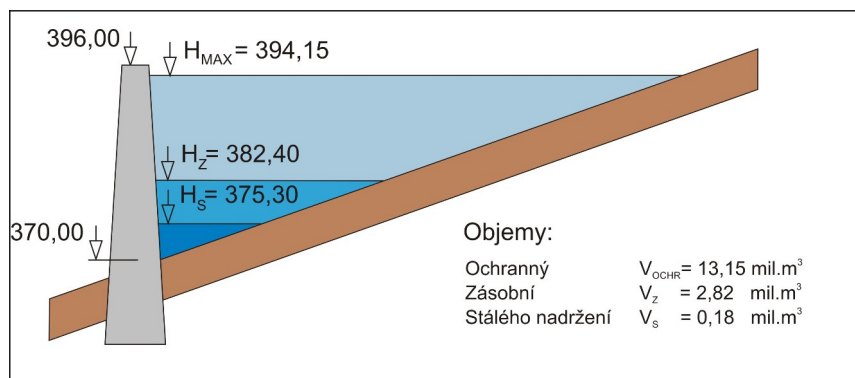
horní Opavy zpracované pro MŽP. Připravená koncepce zahrnuje zejména 7 malých ochranných nádrží s předpokládaným nákladem 300 mil. Kč (Krnov I na bezejmenném pravostranném přítoku Opavy v Krnově pod jejím soutokem s Opavicí, Jelení II na Kobylím potoce v povodí Opavy, Loděnice na potoce Loděnice, který ústí do Opavy v Holasovicích, Košetice III na Heraltickém potoce, Lichnov II až IV v povodí Čižiny), soubor změn využití území (organizační opatření jako např. změna kultur, protierozní rozmísťování plodin, agrotechnická opatření jako jsou protierozní agrotechnologie na orné půdě, biotechnická protierozní opatření jako jsou protierozní meze, průlehy, hrázky, stabilizace drah soustředěného povrchového odtoku, apod.) vyžadující provedení komplexních pozemkových úprav a souvisejících společných opatření v 25 katastrálních územích na ploše ~ 6000 ha, využití motivačních ekonomických nástrojů pro prosazení a udržení vhodných osevních a agrotechnických postupů. Program těchto opatření je možné připravovat poměrně autonomně. Předpokládaný samostatný efekt přírodě blízkých opatření dosažitelný k časové úrovni roku 2020 je uveden v Tab. 3.

V rámci nulové varianty by nebyly provedeny žádné další prvky systému ovlivňující rozhodujícím způsobem globální úroveň ochrany sídel na hlavním toku nad Krnovem a realizována budou pouze některá dnes již rozpracovaná opatření pod městem Krnov, a to v rámci II. etapy programu *Prevence před povodněmi* (hráz Petrova rybníka, Opava - Vávrovice na Opavě – SSO-14 a Opava v Opavě – SSO-15). Nulová varianta také nezahrnuje, na rozdíl od varianty s menší i velkou nádrží Nové Heřminovy, žádné revitalizační a jiné aktivity na vodních tocích s cílem dosažení jejich dobrého ekologického stavu, což je mj. jiné cílem zavádění *Rámcové směrnice vodní politiky ES*.

4.2 Menší nádrž Nové Heřminovy v kombinaci s dalšími opatřeními

Popis varianty vychází ze *Studie menší nádrže Nové Heřminovy v kombinaci s dalšími opatřeními v povodí horního toku řeky Opavy*, jež byla v roce 2007 vypracována jako jeden z podkladů zadaných v návaznosti na usnesení vlády ČR č. 220. **Hlavním strukturálním prvkem této varianty je menší nádrž Nové Heřminovy s objemem 16 mil. m³. Tato nádrž je doplněna kontinuální úpravou koryta řeky Opavy, hrázemi a také kompenzačními revitalizacemi údolní nivy od jezu Kunov až po město Krnov, včetně samotné nádrže. Pod Krnovem až po město Opavu jsou pak sídla chráněna lokálními hrázemi. (včetně již dnes rozpracovaných opatření v rámci II. etapy programu *Prevence před povodněmi*). Současně jsou také navrhována přírodě blízká opatření v ploše povodí podle studie zpracované pro MŽP. Jejich detailní popis je uveden v předchozí kapitole 4.1 Nulová varianta.**

Menší nádrž Nové Heřminovy je navrhována jako víceúčelová s hlavním účelem tlumení povodní a také s omezeným zásobním objemem pro nadlepšování průtoků v době sucha, možností rekreace a doplňkovou výrobou elektrické energie. Návrhovou stoletou povodeň s kulminací 209 m³/s lze nádrží transformovat na průtok 100 m³/s.

Obr. 2: Schéma menší nádrže Nové Heřminovy

Součástí nádrže je obtok kompenzující přerušení říčního kontinua a umožňující zejména migraci vodních organismů a dále k nádrži náleží také rozsáhlá revitalizace území její zátopy.

V souvislosti s touto koncepcí jsou navrhovány ochranné hráze a další opatření v obci Nové Heřminovy směrem proti vodě až po jez Kunov. Obec zůstane z větší části zachována. Velikost nádrže byla stanovena optimalizací tak, aby byl co nejlépe využit prostor mezi obcí Zátor a soustředěnou zástavbou obce Nové Heřminovy. Velikost nádrže je nyní limitní a nelze již dále zvětšovat. Opačně - také její zmenšení by znamenalo snížení tlumícího účinku a zvýšení nároků na úpravy koryta řeky Opavy v sídlech pod nádrží.

Byly prověřeny možnosti realizace dalších retenčních prostor v povodí horní Opavy. Tyto případné nádrže však byly shledány jako méně účinné, nákladné či problematicky realizovatelné v porovnání s úpravami koryta Opavy nebo podélnými hrázemi.

Vzhledem k tomu, že uvedené snížení stoleté povodně na průtok $100 \text{ m}^3/\text{s}$ neskýtá ochranu před povodněmi podle dohodnutých standardů pro obce pod nádrží, jsou v obcích Zátor a Brantice a ve městě Krnov (po soutok s Opavicí) navrhovány úpravy zkapacitňující koryta vodních toků, dále rekonstrukce mostů, zhotovení hrází, úpravy či odstranění jezů, spádových stupňů apod. v celkovém nákladu 2 808 mil. Kč. Soubor návrhů říčních úprav byl po celé své délce doplněn revitalizačními opatřeními (stěhovavá kyneta, střídání brodů a tůní, rozramení toku, nové trasování, obnova přirozené nivní vegetace, apod.) s cílem zajistit při dosažení požadované úrovně ochrany sídel před povodněmi také zlepšení hydromorfologického stavu toků na úroveň, která je požadována *Rámcovou směrnici vodní politiky (2000/60/ES)*. Tato revitalizační opatření v korytech vodních toků a údolní nivě tak tvoří poměrně značnou část navrhovaných opatření a promítají se velmi významně i do odhadu nákladů, které činí 843 mil. Kč. Tyto náklady na revitalizační opatření bude možné hradit z evropských fondů (např.: Operační program životní prostředí).

Pod Krnovem až po město Opavu je ochrana sídel navrhována formou lokálních ochranných hrází. Bezprostředně pod městem Krnov vyvolá toto opatření také nutnost zvýšení stávající ochranné hráze na polském území v délce cca 2 km, což s sebou nese problematiku mezinárodního česko – polského projednání a zdlouhavost tohoto procesu. Celkový náklad na opatření v sídlech pod Krnovem (pod soutokem s Opavicí) až po město Opavu činí 555 mil. Kč.

Určitou výhodou této varianty je možnost rozdělení celku na více autonomních staveb, které mohou být po schválení a projednání koncepce realizovány samostatně. Akce, které bude možné projednat rychleji, zejména úpravy toků, by tedy měly být realizovány dříve, než technicky složitější a obtížně projednatelné akce, např. samotná ochranná nádrž.

Problematickou se jeví ochrana osady Držkovice (součást města Opavy).

Seskupení cca 40 domů se nachází přímo u pravého břehu řeky Opavy a zároveň polské hranice. Osada má extrémně nízkou úroveň ochrany před povodněmi - je vodou „obkličována“ a následně zaplavována již od dvouleté vody. Na základě platného územního plánu zde není možná nová výstavba. Mezi okrajem osady a okrajem za povodně zaplavované nivy je ještě vzdálenost cca 1 km. V rámci zmíněné studie bylo zkoumáno technické řešení, které by mohlo poskytnout osadě snížení míry povodňového rizika. Osada by musela být obehána ochrannou hrází s podzemním těsněním a propojena s nezaplavovaným územím vyvýšenou komunikací s mosty. Vzhledem k negativnímu ovlivnění povodně těmito stavbami (omezení průtočného profilu v nivě s následkem zvýšení hladiny) by bylo nutné také realizovat kompenzační opatření na řece Opavě a v Polsku, kde se „naproti“ nachází obec Dzierzkowice (zkapacitnění hraničního toku v délce cca 1 km, přebudování mostu přes Opavu a zřízení hráze rovněž v délce cca 1 km). To vše nákladem přibližně 200 mil. Kč, což evidentně přesahuje povodňové škody v osadě (průměrná škoda za sto let cca 30 mil. Kč – odvozeno z [35]), neřeší zbytkové riziko (přelití hrází, porucha náročných geotechnických staveb) a odpovídá přibližně nákladům na pořízení zcela nových domů mimo záplavové území. Alternativou tohoto finančně náročného a zbytkové riziko nevylučujícího návrhu by mohlo být zřízení dotačního titulu, který by umožnil na bázi dobrovolnosti postupné přemístění této osady. Úvahy o jakékoli „povinné“ formě vystěhování jsou neopodstatněné, neboť existence osady není paradoxně v rozporu s jiným veřejným zájmem a případná výstavba menší nádrže situaci v obci mírně zlepší. Výstavbou varianty s menší nádrží se rozsah povodňových škod v obci za sto let sníží v rozsahu od 10 do 20 %, u varianty s větší nádrží o cca 50 %.

Podobně jako nelze najít efektivní řešení pro ochranu osady Držkovice, tak nelze efektivně chránit cca 15, většinou osamoceně či v menších skupinách stojících, objektů v údolní nivě Opavy mezi městy Krnov a Opava. Problematika povodňové ochrany osady Držkovice a dalších zbývajících nechráněných objektů bude podrobněji řešena v navazujících pracích.

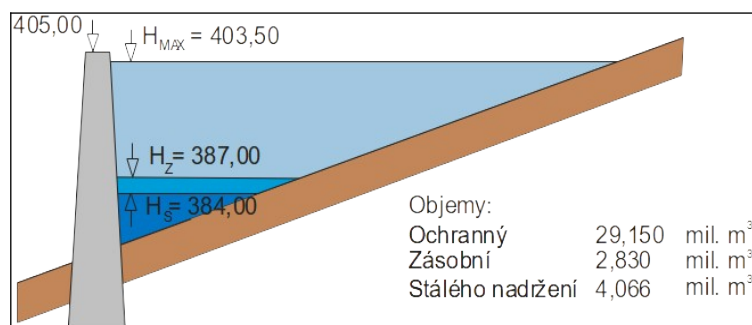
Stavba i této menší varianty nádrže si vyžádá také koordinaci s připravovanou přeložkou silnice první třídy Krnov-Bruntál v oblasti obce Nové Heřminovy. Součástí uceleného záměru s menší nádrží Nové Heřminovy by byly kromě zmíněné nádrže a úprav toků také rozšíření monitorovací sítě, soubor malých vodních nádrží a úpravy v ploše povodí - tzv. soubor přírodě blízkých opatření.

Vzhledem k tomu, že zajištění ochrany před povodněmi s využitím malé nádrže již neposkytuje žádné další rezervy v účinnosti, měla by tato varianta, obsahovat stejně jako varianta nulová, byť v menším rozsahu, návrh na doplnění vybavení pro povodňové záchranné a zabezpečovací práce v dotčeném území.

4.1.2 Větší nádrž Nové Heřminovy v kombinaci s dalšími opatřeními

Popis varianty vychází kromě dalších materiálů především z *Výchozí vodohospodářské studie VD Nové Heřminovy* z roku 2006. **Hlavním prvkem této varianty je větší nádrž Nové Heřminovy s objemem 36 mil. m³, tj. více než dvojnásobek výše uvedené malé varianty). V úseku od hráze po město Krnov (včetně) nejsou nutné soustavné úpravy toku, vyjma revitalizací a technických místních zásahů (lokální zkapacitnění, opevnění břehů a podobně). Pod Krnovem až po město Opavu jsou pak sídla chráněna lokálními hrázemi. Současně jsou navrhována přírodě blízká opatření v ploše povodí podle studie zpracované pro MŽP. Jejich detailní popis je uveden v kapitole 4.1 Nulová varianta.**

Větší nádrž Nové Heřminovy je navrhována rovněž jako víceúčelová s hlavním účelem tlumení povodní, navíc s dostatečným zásobním objemem pro nadlepšování průtoků v době sucha i pro umožnění odběru pro průmysl, pro rekreaci a výrobu elektrické energie.

Obr. 3: Schéma velké nádrže Nové Heřminovy

Součástí realizace nádrže je rovněž obtok kompenzující přerušení říčního kontinua a dále rozsáhlá revitalizace území zátopy nádrže. Zátopou by byla dotčena větší část obce Nové Heřminovy (rozsah uvádí Tab. č. 5 Porovnání variant s menší a větší nádrží Nové Heřminovy z hlediska dotčení nemovitostí). Velikost nádrže byla stanovena tak, aby na jedné straně byly splněny stanovené cíle – požadované úrovně ochrany sídel proti povodním a na druhé straně nebyla již dotčena zástavba v další obci, v osadě Kunov a zároveň nebyla vyvolána přeložka železniční tratě Milotice n/O - Vrbno p/P. Návrhovou stoletou povodeň s kulminací 209 m³/s lze nádrží transformovat na průtok 60 m³/s. Pod Krnovem až po město Opavu je ochrana sídel navrhována formou lokálních ochranných hrází.

Problematickou se opět jeví ochrana osady Držkovice a některých dalších osamocených objektů v údolní nivě mezi městy Krnov a Opava, které nelze technickými opatřeními efektivně chránit - podrobněji viz předchozí kapitola. Výstavba větší nádrže by znamenala pro tyto objekty lepší podmínky – snížení četnosti záplav i výšky záplavy – než výstavba varianty s nádrží menší.

Stavba nádrže si vyžádá také koordinaci s připravovanou přeložkou silnice I. třídy Krnov - Bruntál v oblasti obce Nové Heřminovy.

I tato varianta by měla obsahovat, stejně jako varianty předchozí, byť opět v menším rozsahu, návrh na doplnění vybavení pro povodňové záchranné a zabezpečovací práce v dotčeném území.

5. Srovnání jednotlivých variant

V následující kapitole je uveden přehled vzájemného porovnání jednotlivých sledovaných variant řešení ochrany před povodněmi, které byly posouzeny dle následujících kritérií, a to z hlediska:

- nákladů na realizaci protipovodňového opatření,
- provozních nákladů,
- protipovodňové účinnosti zvažovaných variant,
- sociálních aspektů,
- dotčení nemovitostí (majetkoprávní vypořádání),
- realizovatelnosti zvažovaných variant,
- environmentálních aspektů.

Tab. 1. Porovnání nákladů zvažovaných variant, náklady jsou uváděny v mil. Kč

Název investiční části/Varianty	Nulová varianta	Var. s menší nádrží Nové Heřminovy	Var. s větší nádrží Nové Heřminovy
1 – Nádrž Nové Heřminovy	-	2 448	3 995
2a – Technická opatření na vodních tocích po město Krnov včetně	-	2 808	230
2b – Technická opatření na tocích pod městem Krnov	-	555	555
2c – Revitalizační opatření na tocích	-	843	613
2 – Opatření na vodních tocích celkem	-	4 206 ¹⁾	1 398 ¹⁾
3 – Rozšíření monitorovací sítě	- ⁶⁾	- ⁶⁾	- ⁶⁾
4 – Soubor malých vodních nádrží	299 ²⁾	299 ²⁾	299 ²⁾
5 – Úpravy v krajině	60 ³⁾	60 ³⁾	60 ³⁾
6 – Náhradní výstavba	-	217 ⁵⁾	650 ⁵⁾
7 – Dopravní obslužnost území	-	111	184
8 – Přeložka silnice I/45	- ⁴⁾	- ⁴⁾	- ⁴⁾
9 – Vybavení pro záchranné složky	- ⁶⁾	- ⁶⁾	- ⁶⁾
Suma [mil. Kč]	359	7 341	6 586

Poznámky:

- ¹⁾ Opatření na vodních tocích, která souvisí s úpravami koryt v současně zastavěných územích obcí prováděná přírodě blízkým způsobem a revitalizační opatření budou financovány z OPŽP.
- ²⁾ Studie MŽP uvádí náklady odpovídající hlavě III (vlastní stavební práce) cca 193 mil. Kč, při započtení předpokládaných výkupů, odvodů, a dalších souvisejících nákladů je předpokládána částka 299 mil. Kč.
- ³⁾ Přímé jednorázové náklady na realizaci navržených opatření dle studie MŽP.
- ⁴⁾ Konzultací na ŘSD bylo zjištěno, že silnice I/45 a Nádrž Nové Heřminovy mohou být chápány z hlediska financování jako samostatné záměry. Z uvedeného důvodu se náklady na realizaci tohoto celku do rozpočtu nezahrnují. Dle podkladu ŘSD jsou orientační náklady na realizaci varianty severního obchvatu 1 453 mil. Kč (pro variantu větší nádrže) a jižního obchvatu 1 836 mil. Kč (který je třeba u menší nádrže).
- ⁵⁾ Náhradní výstavba za objekty obytné a objekty určené k podnikání – rozsah by byl závislý na projednání s vlastníky nemovitostí – rozsah viz Tab. č. 5 – a jejich volbě druhu vyrovnání: finanční či náhradní výstavba.
- ⁶⁾ Obsah vybavení pro záchranné složky a monitoring bude upřesněn v 07/2008 – viz závěr.

Náklady na jednotlivé varianty byly vyčísleny na základě řešení definovaných studijními pracemi propočtem odvozeným z fyzických objemů rozhodujících prací a tzv. kumulovaných cen. Pro sestavení kumulovaných cen byl využit ceník ÚRS Praha a.s. a podklady o cenách obdobných realizovaných staveb.

Celkové náklady nezahrnují případné náhrady podnikatelským subjektům, které závisí na výběru varianty a na konkrétním jednání s příslušnými subjekty, které by probíhaly v období přípravy stavby. Jsou zjištěny k cenové úrovni roku 2007 (do budoucna nutno počítat s indexací) a slouží zejména k vzájemnému porovnání nákladů uvedených variant. Jsou stanoveny se znalostí informací k 15.12.2007 a s podrobností odpovídající studijním pracím.

Tab. 2. Porovnání provozních nákladů zvažovaných variant, náklady jsou uváděny v mil. Kč.

Název kritéria/Varianty	Nulová varianta	Var. s menší nádrží Nové Heřminovy	Var. s větší nádrží Nové Heřminovy
Odhad provozních nákladů v mil. Kč/rok ¹⁾	12	47	37

Poznámka:

1) Odhad nákladů bez zahrnutí provozních nákladů na úpravy v krajině. Obsahují zejména náklady na běžnou údržbu stavebních objektů, sečení travních porostů a údržbu břehových stromových a keřových porostů včetně pořízení vybavení pro tyto účely a údržbu a opravy tohoto zařízení, mzdové náklady, nutné revize strojních a elektro zařízení, náklady na technicko-bezpečnostní dohled, evidence a další režie.

Tab. 3. Porovnání účinnosti zvažovaných variant

Název kritéria/Varianty	Nulová varianta	Var. s menší nádrží Nové Heřminovy	Var. s větší nádrží Nové Heřminovy
Účinnost	Standardy nedosaženy	Dosažení standardů	Dosažení standardů s rezervou
	Standardy pro ochranu obcí a měst před povodněmi nedosaženy po celé délce toku.	Dosažení standardů kromě ojedinělých objektů mezi Krnovem a Opavou a městské části Držkovice. I pro tyto objekty by tato varianta znamenala mírné snížení četnosti záplav i výšky zaplavení.	Dosažení standardů kromě ojedinělých objektů mezi Krnovem a Opavou a městské části Držkovice. I pro tyto objekty by tato varianta znamenala výraznější snížení četnosti záplav i výšky zaplavení.
	Pouze vliv opatření v krajině – snížení max. od 2 (Krnov) do 10 % (město Opava) kulminačního průtoku povodně.	Menší nádrž Nové Heřminovy má omezené pásmo účinnosti. Nevytváří rezervy.	Větší nádrž Nové Heřminovy má široké pásmo účinnosti, tzn. umožňuje ochranu i proti povodním větším než stoletým a na delším úseku řeky Opavy, v součinnosti s kaskádou údolních nádrží Kružberk a Slezská Harta až po její ústí do Odry. Vytváří rezervu pro případné budoucí vlivy změny klimatu na vodní režim (sucha i povodně).

Tab. 4. Porovnání sociálních aspektů zvažovaných variant.

Název kritéria/Varianty	Nulová varianta	Var. s menší nádrží Nové Heřminovy	Var. s větší nádrží Nové Heřminovy
Sociální aspekty	Žádné dotčené nemovitosti. Zůstane hájení zátopy výhledové nádrže Nové Heřminovy - nejistota občanů obce do budoucna.	Dotčení nemovitostí v několika sídlech, především v obci Nové Heřminovy, Zátoru, Branticích a Krnově. Zrušení hájení výhledové nádrže Nové Heřminovy – možný rozvoj obce.	Významné dotčení nemovitostí pouze v obci Nové Heřminovy. Zrušení hájení výhledové nádrže Nové Heřminovy.
	V nechráněných sídlech zůstane stres z ohrožení povodní.	Nutno řešit osadu Držkovice (cca 40 objektů) a dalších cca 15 objektů.	Nutno řešit městské části Držkovice (cca 40 objektů) a dalších cca 15 objektů.
	Možná hospodářská stagnace regionu – přetrvává stres.	Nové pracovní příležitosti a rozvoj regionu.	Nové pracovní příležitosti a rozvoj regionu.

Rozhodujícím snížením povodňových rizik dojde ke stabilizaci významných podnikatelských subjektů v regionu, které v případě nerealizace opatření deklarovaly přesun výroby do jiných oblastí. Např. Kofola a.s. dnes se sídlem v Krnově s obratem cca 3 mld. Kč v roce 2007 zaměstnávající přes 1 000 zaměstnanců, zvažovala přesun výroby na Slovensko.

Rovněž budou vytvořeny podmínky k potřebnému ekonomickému a sociálnímu rozvoji regionu a tak stabilizaci mladé generace v zájmovém území. Po dobu výstavby opatření by rovněž pozitivně ekonomicky působila samotná stavební činnost, ať už na zaměstnanost, možností subdodávek místních stavebních firem či jinými doprovodnými efekty zejména na sektor služeb (např. ubytování, stravování a podobně).

Dopad na podnikatelské subjekty v lokalitě opatření bude shodný, jako dopad na vlastníky pozemků a staveb obecně. Tzn. své aktivity přemístí do nových (náhradních) objektů. V současnosti jsou známy v oblasti (v případě varianty s menší nádrží Nové Heřminovy), kde by měly být výkupy zahájeny, dva subjekty, vyžadující individuální řešení – zemědělský podnik a malá vodní elektrárna. Návrh způsobu majetkoprávního vypořádání s podnikatelskými subjekty je pro uvedenou variantu popsán v Příloze č. 1 návrhu usnesení vlády – Zásady pro vypořádání práv k nemovitostem dotčeným realizací opatření ke snížení povodňových rizik v povodí horního toku řeky Opavy.

Tab. 5. Porovnání variant s menší a větší nádrží Nové Heřminovy z hlediska dotčení nemovitostí

Předpokládané dotčení	Charakter Stavby	Var. s menší nádrží Nové Heřminovy	Var. s větší nádrží Nové Heřminovy
Úsek: Nové Heřminovy – přehradní profil			
Demolice v rozsahu zátopy nádrže	objekty bydlení	18	87
	chaty, rekreační objekty	8	44
	zemědělské hospodářské budovy	7	19
	jiné výrobní, skladovací objekty a určené k podnikání	1	6
Demolice v kolizi s předpokládanými technickými úpravami toku	objekty bydlení	2	-
	chaty, rekreační objekty	2	-
	zemědělské hospodářské budovy	0	-
	jiné výrobní, skladovací objekty a určené k podnikání	1	-
Úsek: přehradní profil – Krnov			
Demolice v kolizi s předpokládanými technickými úpravami toku	objekty bydlení	4	-
	chaty, rekreační objekty	10	-
	zemědělské hospodářské budovy	1	-
	jiné výrobní, skladovací objekty a určené k podnikání	2	-
Úsek: Krnov – Opava			
Bez dotčení objektů (počet vyjma neochráněných cca 40 objektů zejména v osadě Držkovice)	objekty	-	-
Objektů celkem [ks]		56 z toho bydlení 24	156 z toho bydlení 87

V Tab. č. 5 byly použity následující pojmy blíže specifikující vlastní charakter staveb určených k demolici v rámci variant menší a větší nádrže Nové Heřminovy. Součástí sumarizace objektů určených k demolici nejsou objekty vedlejších staveb nacházejících se u rodinných domů, garáží a drobných přístřešků. Rovněž zde nejsou uvedeny zbývající objekty, které návrhem nelze efektivně ochránit na navrhované standardy (viz kapitola 4.2.).

Objektem bydlení jsou označeny rodinné domy (RD) a stavby sloužící jako bytové

domy, tj. objekty s více bytovými jednotkami. *Chata, rekreační objekt* je stavba, která je určena k individuální rekreaci, včetně verand, vstupů a podsklepených teras, může být podsklepená a mít nejvýše jedno nadzemní podlaží a podkroví. *Zemědělská hospodářská budova* – hospodářské budovy u RD, objekty zemědělské výroby. *Jiné výrobní, skladovací objekty a určené k podnikání*. Do této skupiny byly převážně zařazeny stavby hal a komerčních objektů včetně staveb malých vodních elektráren (MVE).

Majetkoprávní vypořádání garantující sociální jistoty dotčených tvoří klíčový bod postupu přípravy opatření. Základní přístup je shrnut v Příloze č. 1 návrhu usnesení vlády – „Zásady pro vypořádání práv k nemovitostem dotčených opatření na snížení povodňových rizik v povodí horního toku řeky Opavy“. Vztahují se k variantě menší nádrže Nové Heřminovy a k souboru technických a revitalizačních opatření souvisejících s vodním tokem Opavy (vodní nádrž s retenčním účinkem, ochranné hráze, suché nádrže, revitalizační úpravy, zvyšování průtočné kapacity vodního toku apod.).

Předpokládá se, že plánovaná protipovodňová a protierozní opatření sledující zvyšování retenční schopnosti krajiny v ploše horního povodí Opavy, která budou organizačního a agrotechnického charakteru (např. výsadba vhodných plodin, vhodný způsob hospodaření na zemědělské půdě, obnova trvalých travních porostů, zalesňování apod.) budou realizována na základě výstupu komplexních pozemkových úprav.

Základní vstupy pro stanovení náhrad za vykupované objekty a pozemky obsahují připojené posudky. Zásady dále popisují dále proces postupného majetkoprávního vypořádání vedoucí k získání souhlasných stanovisek vlastníků či správců nemovitostí dotčených stavbou a získání práv k těmto nemovitostem nutných pro kontinuální postup projektové a investorské přípravy stavby .

Tab. 6. Porovnání realizovatelnosti zvažovaných variant

Název kritéria/Varianty	Nulová varianta	Var. s menší nádrží Nové Heřminovy	Var. s větší nádrží Nové Heřmanovy
Realizovatelnost opatření	-	Nádrž proveditelná s obtížemi při řešení kompenzací a náhrad zejména pro dotčenou část obce NH, říční úpravy proveditelné s obtížemi při řešení kompenzací a náhrad zejména v Krnově, Branticích a Zátoru. Hráze na našem území ovlivňují negativně Polsko - nutné mezinárodní projednání a zvýšení hráze také v Polsku.	Nádrž proveditelná pouze s výraznými obtížemi při řešení kompenzací a náhrad pro téměř celou obec Nové Heřminovy, říční úpravy proveditelné.

Tab. 7. Porovnání environmentálních aspektů zvažovaných variant

Název kritéria/Varianty	Nulová varianta	Var. s menší nádrží Nové Heřminovy	Var. s větší nádrží Nové Heřmanovy
Environmentální aspekty	Bez vlivu na životní prostředí, resp. vliv na životní prostředí je pozitivní, protože se opatřeními v ploše snižuje eroze a povrchový odtok, zvyšuje se retenční schopnost krajiny.	Charakteristická koncentrací vlivů na životní prostředí v oblasti výstavby nádrže a po celé délce soustavné úpravy toku až do Krnova a dále lokálními vlivy v místech zamýšlených hrázových systémů v úseku od Krnova po Opavu. V této variantě je zahrnut rozsáhlý soubor kompenzačních a revitalizačních aktivit jednak na přehradní části záměru a jednak v části opatření na vodních tocích. Opatření v ploše povodí mají pozitivní vliv na životní prostředí, protože se snižuje eroze a povrchový odtok, zvyšuje se retenční schopnost krajiny. Realizace ochranných hrází umožní optimální řešení koryta vodního toku mezi nimi ve vazbě na požadavky směrnice 2000/60/ES.	Charakteristická soustředěním vlivů na životní prostředí v oblasti výstavby nádrže a lokálními vlivy v úseku nad Krnovem i v místech zamýšlených hrázových systémů v úseku od Krnova po Opavu. I ve variantě s větší nádrží je zahrnut soubor kompenzačních a revitalizačních aktivit – je však menší s ohledem na kratší technický zásah do toku – „hydromorfologicky se kompenzuje pouze nádrž“ - na přehradní části záměru i na vodních tocích. Opatření v ploše povodí mají pozitivní vliv na životní prostředí, protože se snižuje eroze a povrchový odtok, zvyšuje se retenční schopnost krajiny.

Vlivy na životní prostředí je nutné hodnotit v celém území, v němž by v jednotlivých zvažovaných variantách docházelo k různým změnám. V širším pojetí hodnocení vlivů na životní prostředí se sem zahrnuje i hodnocení životních podmínek člověka a sociální vlivy, ty jsou však v tomto materiálu zmíněny i samostatně.

Pro všechny varianty je společné provádění racionálních změn využívání území, úpravy v ploše povodí i výstavba souboru suchých nádrží. Souhrnně lze očekávat u těchto činností pozitivní vlivy na životní prostředí, přičemž u suchých nádrží bude nutné provádět hodnocení jednotlivě ve vazbě na konkrétní projektové řešení.

U obou přehradních variant by bylo prováděno hodnocení vlivů na životní prostředí (EIA). Koncentrace negativních vlivů se předpokládá v období realizace.

Opatření v ploše povodí mají pozitivní vliv na životní prostředí, protože se snižuje eroze a povrchový odtok, snižuje se jeho rychlost a postup, zvyšuje se retenční schopnost krajiny. Efekt opatření v ploše povodí na snížení kulminačních průtoků je v jednotkách procent (viz Tab. 3) a klesá se vzrůstající extremitou povodní.

Tab. 8. Shrnující tabulka všech kritérií porovnání zvažovaných variant

Název kritéria/Varianty	Nulová varianta	Var. s menší nádrží Nové Heřminovy	Var. s větší nádrží Nové Heřminovy
Účinnost varianty na povodně	Nedosaženo standardů	Dosaženo standardů	Dosaženo standardů s rezervou
Náklady na realizaci [v mil. Kč]	359	7 341	6 586
Náklady provozní [v mil. Kč]	12	47	37
Sociální aspekty	Zůstává stres z povodní, majetek obyvatel i nadále ohrožen. Zůstane hájení zátopy výhledové nádrže Nové Heřminovy (jde o jediné efektivní místo ke zřízení akumulace vody v povodí Opavy). Stagnace regionu.	Dotčení nemovitostí v několika sídlech, především v obci Nové Heřminovy, v Zátoru, Branticích a Krnově. Zrušení hájení výhledové nádrže Nové Heřminovy na zbytku území – možný rozvoj obce. Nové pracovní příležitosti a rozvoj regionu.	Významné dotčení nemovitostí pouze v obci Nové Heřminovy. Nové pracovní příležitosti a rozvoj regionu.
Dotčení nemovitostí [počet]	žádné	56 z toho bydlení 24	156 z toho bydlení 87
Environmentální hlediska (pozn.: zlepšení v povodí uvádí tabulka č. 3)	Vlivy na ŽP pozitivní.	Vlivy na ŽP významné, z větší části kompenzovány.	Vlivy na ŽP významné, z větší části kompenzovány.
Realizovatelnost opatření	-	Proveditelná s obtížemi.	Proveditelná s velkými obtížemi.
Další aspekty	Přijetí současné nevyhovující situace, k r. 2020 malé ovlivnění pouze provedením přírodně blízkých opatření v ploše povodí.	Využití nádrže k rekreaci, omezeně k nadlepšování průtoků za sucha a k výrobě el.energie, dosažení dobrého ekologického stavu vod.	Využití nádrže k nadlepšování průtoků za sucha, k rekreaci, výrobě el. energie, umožnění odběru pro průmysl, dosažení dobrého ekologického stavu vod.

Všechny uvedené finanční částky „odhady nákladů“ vycházejí z cenové úrovně roku 2007.

U obou variant údolní nádrže Nové Heřminovy se předpokládá její příprava v časovém horizontu 2008 až 2015 a zhotovení s uvedením do provozu pak v letech 2016 až 2020. Příprava soustavných úprav toků a všech dalších opatření, které s nimi souvisí, se u varianty s menší nádrží předpokládá v letech 2008 až 2014, jejich zhotovení pak v letech 2012 až 2018. Příprava a realizace opatření v ploše povodí včetně malých vodních nádrží se předpokládá od roku 2008 do roku 2020.

6. Závěr

Na základě výše uvedených skutečností je tak v současné době předkládán materiál, který umožňuje porovnání všech tří variant, tj. menší nádrže Nové Heřminovy v kombinaci s dalšími opatřeními, větší nádrže Nové Heřminovy v kombinaci s dalšími opatřeními a tzv. nulové varianty a doporučuje způsob řešení problematiky ochrany před povodněmi v povodí horní Opavy. Výběr varianty ochrany před povodněmi je konsensem odborných, společenských a politických hledisek. Z tohoto důvodu byly jednotlivé varianty podrobeny detailnímu zkoumání podle předem určených kritérií.

Nulovou variantu nelze doporučit jako výhledově udržitelnou, s ohledem na množství ohrožených obyvatel a majetku. Při rozhodování mezi zbývajících variantami – variantou s menší i větší nádrží Nové Heřminovy - je nezbytné říci, že při zajištění navržených cílů ochrany před povodněmi oběma variantami, podobné ceně, je u varianty menší nádrže podstatně menší zásah do obytné zástavby a nedochází tedy k přemístění větší části obce Nové Heřminovy, včetně středu obce, jako se to děje u varianty nádrže větší.

Na základě posouzení dosud zpracovaných studií variant ochrany před povodněmi v povodí horní Opavy je, zejména s ohledem na zmíněný zásah do obytné zástavby, navrhována ke schválení varianta menší nádrže Nové Heřminovy s dalšími opatřeními a je nutno zahájit přípravu stavby (projekční, průzkumné, majetkoprávní aj. práce). Zajištění financování přípravy technických opatření v rámci schválené varianty v období 2008 - 2010 je navrženo ze stávajícího dotačního programu 129 120 Prevence před povodněmi II. Zajištění financování přípravy i realizace přírodně blízkých opatření je navrženo z Operačního programu Životní prostředí. Vzhledem k nezbytnému a urychlenému zahájení přípravných prací – projektování investičního záměru, návrhu majetkoprávního řešení – je vhodné využít zmíněné již existující dotační programy, v případě programu 129 120 Prevence před povodněmi II do roku 2010. Následně, pro dokončení projekční přípravy a vlastní realizaci, by měl být vzhledem k velikosti investice, vytvořen dotační program vlastní.

Jako investor navržené varianty malé vodní nádrže Nové Heřminovy v kombinaci s dalšími opatřeními včetně provedení majetkoprávního vypořádání se navrhuje státní podnik Povodí Odry.

Vzhledem k trvajícím riziku ohrožení obyvatel a majetku povodněmi je navrženo neprodlené zahájení přípravy staveb, které vytváří variantu menší nádrže Nové Heřminovy v kombinaci s dalšími opatřeními, včetně zahájení majetkoprávního vypořádání.

Z důvodu omezení rizika ohrožení životů a vzniku povodňových škod na majetku do doby dokončení ochranných staveb bylo ministru zemědělství, ministru vnitra a místopředsedovi vlády a ministru životního prostředí uloženo předložit vládě k projednání materiál se specifikací vybavení pro zabezpečovací, záchranné a evakuační práce pro povodí řeky Opavy v období 2009 - 2011 včetně vyčíslení finančních prostředků a návrhu zdrojů na jejich pokrytí, a to do 31. července 2008.

Prvním a neopominutelným krokem při přípravě souboru staveb je bezesporu projednání schválené varianty s Moravskoslezským krajem a dalšími dotčenými subjekty samosprávy – městy a obcemi, a to do 30. června 2008. Tento krok je chápán jako nezbytný pro informování příslušných subjektů samosprávy a získání jejich názorů,

případně návrhů a požadavků, které bude možné použít v další přípravě schválené varianty, zejména při majetkoprávním vypořádání a také při rozpracování technického řešení v investičním záměru. Výstupem této části by měly být i návrhy, kterými mohou obce, které budou profitovat z navržených opatření či kraj, pomoci těm, kteří budou výstavbou negativně dotčeni (např. návrh pozemků k náhradní výstavbě apod.) případně další způsoby participace na projektu.

Současně bylo hejtmanovi Moravskoslezského kraje doporučeno promítnout opatření ke snížení povodňových rizik v povodí horního toku řeky Opavy v rozsahu schválené varianty do koncepčních dokumentů pořizovaných krajem.

Za významnou část přípravy stavby, které byla věnována největší péče a nebylo možné ji odkládat, je majetkoprávní vypořádání. Z tohoto důvodu jsou zásady pro vypořádání práv k nemovitostem dotčených stavbou technických opatření nedílnou součástí návrhu usnesení vlády (příloha č. 1 usnesení). Současně byl také definován majetek, který je určen pro zahájení majetkoprávního vypořádání. Za takový majetek se považují zejména nemovitosti v územní kolizi s objekty vodního díla Nové Heřminovy a nemovitosti v zátopě budoucí nádrže. Zásady pro vypořádání práv k nemovitostem představují stěžejní materiál, který ovlivní postoj téměř všech účastníků výstavby a má mít vliv na délku celého procesu přípravy stavby.

Za základní rysy uvedených zásad lze označit:

- motivace k vypořádání dohodou,
- solidnost a garance dodržení sjednaných závazků,
- schopnost prosazení veřejného zájmu,
- dokončení vypořádání před zahájením stavebních prací na přehradě,
- omezení spekulativního chování.

Za vhodné se považuje také průběžné otevřené informování všech zainteresovaných pomocí informačního a konzultačního centra, umístěného co nejbližše dotčeným občanům a také bezplatné poskytnutí právních služeb ve věci vypořádání majetku.

K zahájení tohoto procesu budou použity finanční prostředky z rozpočtové kapitoly Operace státních finančních aktiv do úhrnné výše 200 mil. Kč, a to v období 2009 - 2012. Tyto prostředky budou postupně od roku 2009 uvolňovány na základě žádosti Ministerstva zemědělství do jeho rozpočtové kapitoly pro Povodí Odry, s.p.

Neprodleně po schválení varianty ochrany před povodněmi na horní Opavě vládou ČR se předpokládá zadat zpracování investičního záměru, jako prvního stupně projektové dokumentace včetně harmonogramu prací této varianty. Předložení investičního záměru se navrhuje v termínu do 31. prosince 2009. Prvními kroky budou podrobné geodetické zaměření všech území, kde se předpokládá umístění staveb a inženýrsko-geologický průzkum. Následně bude muset být rozhodnuto o základním technickém řešení – např. typu hráze, umístění funkčních objektů u přehrady, řešení zkapacitnění Opavy v Krnově a podobně. I zde bude nutná úzká spolupráce se samosprávami a budou se využívat výstupy z předchozího projednání.

V návaznosti na zpracování investičního záměru se navrhuje předložit vládě do 30. dubna 2010 k projednání návrh zabezpečení finančních prostředků na dokončení přípravy, realizaci navrhovaného opatření a na dokončení majetkoprávního vypořádání. Následně bude Ministerstvem zemědělství zpracována dokumentace

programu (06/2010) k financování dokončení přípravy a realizace navrhované varianty ochrany před povodněmi v povodí horní Opavy.

Za důležité je třeba označit také neprodlené zajištění blokace prodeje státní půdy ve správě Pozemkového fondu ČR v katastrálních územích obcí Nové Heřminovy, Brantice, Zátor a města Krnov dotčených realizací navrhovaných opatření v rámci schválené varianty, a to nejpozději do 31. května 2008. Ukončení prodejů státní půdy v předmětném území je prvním logickým krokem v oblasti majetkoprávního vypořádání. Blokace státní půdy na ucelených katastrech umožní vypořádání části dotčených pozemků formou směny v rámci komplexních pozemkových úprav. V této souvislosti vláda souhlasí s bezplatným převodem práva hospodařit k pozemkům ve vlastnictví státu pod vodním dílem Nové Heřminovy včetně jeho zátopy, uvedených v Příloze č. 2 usnesení, na státní podnik Povodí Odry, a to do 31. prosince 2009.

Výstavbu ochranné nádrže Nové Heřminovy je třeba koordinovat s plánovanou výstavbou přeložky silnice I. třídy Krnov – Bruntál. Příprava a realizace této akce by měla být ukončena před zahájením prací na samotné nádrži, tedy do konce roku 2014. Z tohoto důvodu je navrhováno pro ministra dopravy zajistit přípravu přeložky silnice I. třídy Krnov - Bruntál v oblasti Nové Heřminovy, a to do 31. prosince 2009.

Na základě usnesení bylo ministru zemědělství uloženo zajistit průmět opatření ke snížení povodňových rizik v povodí horního toku řeky Opavy v rozsahu schválené varianty do návrhu Plánu oblasti povodí Odry a ministru pro místní rozvoj promítnout opatření ke snížení povodňových rizik v povodí horního toku řeky Opavy v rozsahu schválené varianty do Politiky územního rozvoje.

V systémovém řešení prevence před povodněmi v povodí horního toku řeky Opavy se jako problematická jeví ochrana městské části Držkovice (součást města Opavy). Seskupení cca 40 domů se nachází přímo u pravého břehu řeky Opavy (s extrémně nízkou úrovní ochrany před povodněmi, která činí Q_2). Umístění této městské části v údolní nivě řeky Opavy neumožňuje efektivně zvýšit ochranu před povodněmi žádnou z navržených variant ani jinými technickými opatřeními. V termínu do 31. prosince 2008 bude hledán jiný způsob řešení. Perspektivní se jeví např. dobrovolný odkup těchto neochranitelných nemovitostí státem.